

Амирагова Н.С.

ПОЛОЖЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ УСТНОЙ ДИСКУРСИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье представлен анализ сформированности дискурсивной компетенции у студентов языковых специальностей. Освещается сущность дискурсивной компетенции в обучении иностранным языкам. Представлены результаты проведенного анкетирования.

Ключевые слова: дискурсивная компетенция, дискурс, коммуникативная компетенция, типы дискурса, коммуникативная ситуация, устная речь, коммуникативная деятельность, коммуникативная ориентация.

Amiragova N.S.

THE STATE OF ENGLISH ORAL DISCOURSE COMPETENCE FORMATION OF LANGUAGE DEPARTMENT STUDENTS

In the article analysis of discourse competence formation of students of language departments is presented. Main points of discourse competence in foreign language teaching are brought to light. The results of the conducted questionnairing are presented.

Key words: discourse competence, discourse, communicative competence, types of discourse, communicative situation, oral speech, communicative activity, communicative awareness.

УДК 378.24

Байша К. М.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖЕРА

У межах статті виокремлено мінімальний перелік базових показників, які детермінують основні змістовні блоки спеціалістів та розкрито сутність “самоорієнтованого навчання студентів” як ефективної технології підготовки майбутніх менеджерів.

Ключові слова: ефективний менеджмент, система підготовки майбутніх менеджерів, професіограми менеджера, технологія “самоорієнтованого навчання”

Постановка проблеми. Багатовікова практика суспільного розвитку засвідчує, що успішна економіка – це, перш за все, ефективний менеджмент. Принципово нові умови ділової активності, які виникають на посткризовому економічному просторі України, якому сьогодні притаманні структурна перебудова і руйнування виробничо-господарських зв'язків, інфляція і скорочення державного фінансування, кардинальним чином змінюють вимоги до провідних професійних якостей менеджерів як найважливіших ситуаційних чинників успішності будь-якої фірми (виробництва чи організації). Зміна певної усталеності економічних відносин та бізнес-середовища країни на сучасну турбулентність і непередбачуваність потребують перегляду системи підготовки (змісту і технологій) майбутніх менеджерів – управлінців середньої і низової ланок (керівників і старших спеціалістів), оскільки від ступеня сформованості їх компетентності залежить успіх підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Проблема підготовки фахівців економічної галузі не нова. Численна група науковців досліджувала її різні аспекти: філософські (М. Зотов, Т. Гізерман, В. Ільїн, Б. Яровий); соціологічні (Л. Буєва, С. Струмилін); методологічні (А. Аменд, Ю. Васильєв, Г. Глебов, А.Прутченков, Б. Райзберг, Т. Скиба); психолого-педагогічні (М. Д'яченко, В. Монахов, І.Сасова, В. Сімоненко). Значний внесок у дослідження індивідуально-психологічних особливостей особистості сучасного менеджера

внесли Є. Берн, М. Вудкок, Д. Карнегі, М. Обозов, А. Петровський, Е. Рогов, Л. Тобіас, Д.Френсіс, Г. Шредер. Модельні уявлення про структуру поняття “менеджер” представлені у працях М. Альберта, П. Друкера, С. Макарова, М. Мескона, Л.Фішмана, Ф. Хедуори, Л. Якокка та ін.

Сутність підготовки майбутніх менеджерів вивчали А. Кітов, Б. Лівшиц, А. Наумов, В. Попов, З. Румянцева, М. Тутушкін, П. Шемякін, П. Якобсон та ін. Вони зокрема підкреслювали, що успішність підготовки обумовлена спеціально створеними можливостями, технологією і методикою навчання, механізмами стимулювання пізнавальної діяльності. Ці науковці також наголошували, що ефективність підготовки визначається не тільки зовнішнім впливом, а його синергетичним поєднанням із власним вибором студента.

Постановка завдання. Аналізуючи зміст робіт зазначених та інших авторів, можна дійти висновку, що система підготовки майбутніх менеджерів змінювалася разом з модельними уявленнями про змістовне насичення цього поняття, трансформування якого пов’язано з соціально-економічними перетвореннями у суспільстві. За останні десятиліття простежується поступове ускладнення професіограми менеджера, виникнення різних моделей менеджера відповідно галузі його діяльності та посади. При цьому залишаються сталими окремі “базові” показники моделі (інваріантні за формулюванням, але сталі за змістом), які детермінують основні змістовні блоки підготовки зазначених спеціалістів. У межах цієї статті виокремлено мінімальний перелік таких показників і розкрито сутність “самоорієнтованого навчання студентів” як ефективної технології підготовки майбутніх менеджерів.

Основна частина. На початку 90-х років минулого століття, разом із становленням незалежної держави, виникла потреба у розробці нових підходів до визначення змісту, форм і методів підготовки майбутніх менеджерів – “професійних управлінців, які мають спеціальну підготовку з питань підприємницької діяльності в економіці, праві, соціальній психології і менеджменті” [4: 356]. Оскільки на той час у країні були наявні лише поодинокі вітчизняні наукові доробки з цієї проблеми, пріоритетними у визначенні необхідних якостей сучасного менеджера вважалися західні концепції. Так, до середини 50-х років ХХ століття найбільш популярною була модель А. Файоля, згідно з якою успішний менеджер, з огляду на складність і специфіку його праці та різноманітність функцій, повинен мати:

- міцне здоров’я та фізичну витривалість;
- розвинений інтелект та розумову працездатність;
- значний обсяг загальних знань;
- обізнаність у галузях, спільними з основною діяльністю/виробництвом;
- серед моральних якостей – усвідомлену, тверду волю, активність та відвагу, мужність і відповідальність, почуття обов’язку, зацікавленість у спільному результаті;
- серед адміністративних здібностей – інтуїцію і передбачення, вміння створювати програми дій, організаційні здібності, вміння формувати команду, контролювати і координувати її дію;
- глибоку компетентність у специфічній для виробництва галузі [8: 83-84].

Ця модель вважалася класичною до тих пір, поки вимоги до менеджерів не почали формулюватися з урахуванням складності та динамізму соціально-економічного середовища. Спираючись на ситуаційний підхід, М. Вудкок та Д.Френсіс [3: 21] запропонували наступні параметри моделі “адаптивного” менеджера:

- здатність керувати власною поведінкою та емоціями;
- розумні особисті цінності;
- чіткі особисті цілі з нахилом на постійне особистісне зростання;
- навички вирішувати проблеми;
- вибірковість та здібність до сприйняття інновацій;
- здатність впливати на оточуючих людей, вміння навчати і розвивати підлеглих;

- здібність до керівництва, знання сучасних управлінських підходів;
- здатність формувати ефективні команди.

З урахуванням вимог сучасної соціально-економічної ситуації, до цієї моделі П. Вейл [2: 34] пропонує у поєднанні інтелекту з оперативними якостями збільшити питому вагу таких позицій, як відповідальність та звітність, індивідуальність у лідерстві, зацікавленість у колективній діяльності, самовідданість у взаємодії з клієнтами.

Загалом, до основних позицій західних моделей ефективного менеджера більшість авторів [6; 7; 9] відносять такі:

- 1) професійні – знання та вміння у галузі управління і галузевих технологічних питаннях;
- 2) соціальні – комунікативні навички ділового спілкування, вміння працювати у команді;
- 3) організаторські – вміння організовувати власну діяльність і діяльність підлеглих;
- 4) індивідуальні – інтелектуальні та організаційні здібності, лідерські та характерологічні якості.

Перегукуючись із західними авторами, вітчизняні науковці до найбільш узагальнених позицій моделі менеджера відносять наступні:

- професійну компетентність, наявність загальної підготовки у галузі менеджменту;
- знання технології галузевого виробництва, до якого за характером діяльності належить дана фірма;
- наявність знань з економіки, права, психології і педагогіки;
- володіння навичками адміністрування;
- вміння самостійно і своєчасно приймати виважені рішення і цілеспрямовано, наполегливо прагнути їх виконання шляхом впливу на підлеглих;
- вміння добирати та ефективно використовувати співробітників, делегуючи їм певні повноваження;
- володіння почуттям нового, здатністю передбачати тенденції розвитку фірми;
- дотримання принципу єдності “слова і діла”, здатність доводити справи до завершення [1; 5].

Аналіз сучасного стану економічних процесів у нашій країні засвідчує, що для ефективного управління ними потрібен *антикризовий менеджер*, який, на нашу думку, має бути конструктивним реалістом, а саме:

- *глобальним стратегом*, здатним мислити масштабно, планувати діяльність фірми з урахуванням майбутнього розвитку ринку, оперативно і гнучко реагувати на непередбачувані зміни (своєчасно змінювати плани відповідно до нових умов);
- *економічним аналітиком*, здатним досліджувати бізнес-середовище, правильно інтерпретувати ситуацію, прораховувати можливі варіанти розвитку фірми, знаходити нестандартні розв’язки проблем;
- *харизматичним лідером*, здатним активізувати і раціонально організувати діяльність підлеглих, вести за собою очолюваний колектив, стимулювати розкриття його творчого потенціалу;
- *продуктивним комунікатором*, здатним налагоджувати контакти з партнерами, представниками зовнішніх організацій і державних структур, аргументовано проводити переговори (зокрема іноземними мовами).

Уважаючи саме ці позиції “базовими”, робимо висновок, що під час навчання у вузі майбутнім менеджерам необхідно сформувані цілісну систему знань і світоглядних настанов, визначити особистісно-життєву та професійну позицію. Для цього їм потрібно розвинути індивідуально-типологічні властивості, професійну інтуїцію і ментальність, здатність до імпровізації.

Огляд науково-публіцистичної літератури показує, що сьогодні відбуваються гострі дискусії щодо технологій підготовки майбутніх менеджерів. Обговорюються різні підходи до

визначення змісту, пропонуються варіативні навчальні плани, різні форми індивідуалізації навчання. Відмітимо, що серед продуктивних та педагогічно доцільних технологій зустрічаються і так звані “академічні абстракції”. Загалом, сучасні підходи до підготовки майбутніх менеджерів можна об’єднати у два основних:

- технологічний – модернізація традиційного навчання шляхом збільшення ефективності організації засвоєння визначеного обсягу знань та шляхом деталізації бажаних результатів;
- інноваційний – трансформація мети навчання шляхом збільшення навчально-дослідного компонента у вивченні міжнародного досвіду.

Найбільш продуктивним, на наш погляд, є інтеграція обох підходів, яка з одного боку, забезпечить практичну підготовленість випускників ВНЗ до вирішення конкретних задач управління та виробничих операцій, з іншого – надасть можливість викладачам чітко визначати навчальні цілі (за міжнародно визнаною таксономією Б.Блума), змінити пасивну роль повідомлювача інформації на активну роль партнера у навчанні, стимулювати розвиток критичного мислення. Технологія реалізації такої інтеграції наступна:

- 1) визначення разом із студентами найближчих цілей навчання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання), окреслення шляхів їх досягнення;
- 2) ознайомлення з моделями (стратегіями або системами) навчання;
- 3) розмежування ситуацій оволодіння “чужим досвідом” (відомими знаннями) та набуття “власного досвіду” (формування навичок, розвиток особистісних якостей);
- 4) встановлення відношення до “чужого досвіду” за схемою – “необхідно знати”, “важливо знати”, “не завадить знати” (тактики навчання);
- 5) визнання пріоритетними у набутті “власного досвіду” креативність та мисленнєву діяльність (аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення);
- 6) вибір параметрів оцінювання по кожному модулю цілей – когнітивному (знання), афективному (ставлення) і психомоторному (навички).

Такий підхід реалізує концепцію “самоорієнтованого навчання”, в якому центральне місце належить пізнавальним потребам студента. Крім цього, він надає можливість реалізувати в процесі управління навчанням принцип “зустрічної активності” – взаємовідповідальності за результати навчання, яка стає джерелом взаємодовіри і творчості у суб’єкт-суб’єктних відносинах. Технологією навчання при цьому виступає партнерство, яке передбачає широкий спектр стратегій, форм і методів педагогічної взаємодії. Зауважимо, що партнерство у цьому ракурсі розглядається як філософська категорія, яка стосується не окремих методик викладання, а змісту функціональних ролей викладача і студента.

Висновки. Сьогодні від професіоналізму менеджерів залежить не лише успіх окремого виробництва, а й економічне майбутнє країни. Саме через це проблема підготовки ефективних менеджерів набула такої гостроти та актуальності. У посткризовий період розширилося соціокультурне середовище менеджерів, значно ускладнилася їх професійна діяльність, оскільки вони часто опиняються у безпрецедентних, іноді некерованих ситуаціях; змушені приймати рішення в умовах невизначеності і високого ризику. Для забезпечення успішності розв’язання сучасних професійних завдань антикризові менеджери мають володіти широким спектром знань, вмінь і навичок, отриманих під час навчання у ВНЗ. Тому, будь-які виверені практикою шляхи трансформації підготовки майбутніх менеджерів, зокрема запропонована технологія “самоорієнтованого навчання”, на наш погляд, є доречною можливістю удосконалення такої підготовки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белошарпа В.А. Менеджмент: движение вперед. – М.: МИБ, 2003. – 168с.
2. Вейл П. Искусство менеджмента. Новые идеи мира хаотических перемен. – М., 1993. – 212с.
3. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощённый менеджер. – М.: Экономика, 1991. – 316с.
4. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / За ред. Р. Дяківа. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2002. – 703с.

5. Довгань Л.Є., Немцов В.Д. Менеджер – підготовка та перепідготовка. – К.: МП “ОКО”, 1993. – 126с.
6. Менеджмент XXI века / Под ред. С. Чоудхари. – Пер. с англ. – М.: Инфра-М, 2002. – 240с.
7. Тейлор Ф. Научная организация труда и управления. – М., 1966. – 260с.
8. Файоль Л. Общее и промышленное управление. – М., 1923. – 196с.
9. Calori R. European management model: Unity in diversity, Englewood Cliff. – NJ.: Prentice-hall, 1994. – 137р.

Байша К.Н.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ ЭФФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖЕРА

В рамках статьи выделено минимальный перечень базовых показателей, которые детерминируют основные содержательные блоки специалистов и раскрыто суть “самоориентированного обучения студентов” как эффективной технологии подготовки будущих менеджеров.

Ключевые слова: эффективный менеджмент, система подготовки будущих менеджеров, профессиограмма менеджера, технология “самоориентированного обучения”

Baysha K.M.

PEDAGOGICAL AND ORGANIZATIONAL PROBLEM OF EFFECTIVE MANAGER TRAINING

Within the framework of the article the minimum list of base indexes which determine the main blocks of specialists and essence of the “self oriented teaching of students” is exposed as to effective technology of preparation of future managers is distinguished.

Key words: effective management, future manager’s system of training, manager’s professional scheme, essence of the “self oriented teaching of students”

УДК 378.22.013:792.8

Благова Т.О.

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ХОРЕОГРАФІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Розглядається значення педагогічної практики у процесі професійного становлення майбутніх учителів-хореографів, формування у них педагогічної майстерності, фахових знань, практичних умінь.

Ключові слова: педагогічна майстерність, педагогічна практика, майбутній учитель-хореограф, практична підготовка.

В умовах реформування професійної хореографічної освіти особливого значення набуває проблема пошуку ефективних шляхів удосконалення комплексної фахової підготовки майбутнього вчителя хореографії. Різні аспекти проблематики професійної освіти хореографа висвітлювалися у працях Г.О. Березової, Л.А. Бондаренко, К.Ю. Василенка, С.Г. Забрєдовського, С.А. Легкої, Т.В. Пуртової, Ю.Станішевського, А.П. Тараканової, Т.С. Ткаченко, Л.Ю. Цветкової, інших дослідників. Однак, процес професійної хореографічної підготовки фахівців у сфері гуманітарної ланки освіти залишається одним із малодосліджених питань на сучасному етапі. Його ефективність полягає у діалектичній єдності процесу навчання й виховання, забезпеченні тісного взаємозв'язку професійного навчання з практикою.

Метою даної статті є аналіз педагогічних практик хореографічної спрямованості у системі вищої педагогічної освіти, визначення їх місця і ролі у процесі професійного становлення майбутніх учителів-хореографів у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка.